

Négyszáz év magyar betűmintái

V. Ecsedy Judit

Az a négyszáz év, amelynek magyar betűmintáit az alábbiakban jegyzékbe foglaltam, az 1589-es évvel kezdődik, az 1992-es évvel zárul, és 139 tételt tartalmaz. Bár a betűminták megjelenése folyamatos, két időszakot mégis kiemelhetünk, amikor rövid időn belül több nyomda is elkészítette a maga mintakönyvét: az 1770–1790-es évek és azon belül is a pozsonyi nyomdák említendők külön. Ezek jellegzetességeit részletesen tárgyalta Szentkúty Pál. A másik időszak az 1920-as évek, amikor a sorban megjelenő betű- és díszmintakönyveket bizonyára a kor új művészeti irányjai, a szecesszió, az art deco és a modernizmus inspirálták. Elég a Kner, Tevan, Dobay, Dolesch, Réthy és más nyomdák igényesen összeállított mintakönyvére gondolnunk.

Munkámhoz elsősorban Haiman György és Nagy Zoltán mindössze két példányban készült gépiratát, *A magyar betűminták gyűjteményét*¹ használtam, amelynek egyik példányát Haiman György az Országos Széchényi Könyvtárnak ajándékozta. Különösen értékesek azok a megjegyzések, amelyeket Haiman György, a Kner család tagja fűzött egyes tételekhez. Munkám másik ihletője Szentkúty Pál már említett *Régi hazai nyomdák mintakönyvei* című gyűjteménye volt.² A jegyzékben több olyan betűminta is helyet kapott, amelyet aukciók, árverések hirdettek, és amelyek jelenlegi lelőhelye, tulajdonosa nem ismert: ilyenkor az aukciós ház linkét közöltem.

E forrásmunkákhoz képest még mintegy negyven új, eddig nem ismert tételt sikerült jegyzékbe vennem. Csak néhány példa: Haiman György még nem tudhatott Tótfalusi Kis Miklós grúz mintalapjáról, amelyet Dán Róbert 1980-ban fedezett fel Amsterdamban (5). Nem volt ismert a szakirodalomban a magyaróvári Czeh nyomda egyetlen példányban meglévő díszösszeállítására (45), amelyet a család leszármazottja, Helle Mária 1998-ban publikált.

¹ HAIMAN, NAGY Z. [1977].

² SZENTKÚTY 1940.

Azt hihetnénk, hogy a gépi, majd számítógépes szedés-nyomtatás végképp eltüntette a betűmintakönyv műfaját, de meglepődve tapasztaljuk, hogy még az 1980-as, 1990-es években is vállalkoztak nyomdák több száz lap terjedelmű betűmintakönyveik bemutatására.

Ezt a 400 évet átívelő korszakot a 18. században latin nyelvű betűmintakönyvek sora jelzi, mindegyikük az azonos *Specimen characterum...* címmel kezdődik. Az első magyar nyelvű betűmintakönyv a Landerer–Heckenast nyomdáé 1813-ból *Legújabb íráspróbák...* címmel (25).

Talán meg kell indokolni, hogy miért szerepelnek bécsi betűmintakönyvek is a jegyzékben. Johann Thomas von Trattner udvari könyvnyomtató betűöntője olyan sok hazai nyomda beszerzési forrásául szolgált, hogy ez indokolja szereplését a jegyzékben (9), amellet, hogy rokona Pesten volt nyomdatulajdonos. A bécsi Joseph von Kurzböck illír udvari tipográfiájának mintakönyve pedig Kaprontzai Ádám erdélyi betűmetsző alkotásait mutatja be (14). Nagyon valószínű, hogy a Kurzböck-nyomda későbbi, francia nyelvű mintakönyve is tartalmazza Kurzböck egzotikus betűinek egy részét (19). Kaprontzai Ádám a hazai nyomdászat történetébe mint az első nagyenyedi és az első marosvásárhelyi nyomda alapítója írta be nevét. Tótfalusi Kis Miklós betűinek utóéletét Telegdi Pap Sámuel 1723-as kolozsvári mintalapja bizonyítja (6). Egy későbbi neves betűmetszőknnek, Bikfalvi Falka Sámuelnek a betűit az Egyetemi Nyomda 1814-es és 1824-es mintakönyve őrizte meg számunkra (26, 28).

A leírások felépítése: cím, nyomda / nyomdász neve, példányok lelőhelye, esetleg megjegyzés, bibliográfiai hivatkozások. Adatgyűjtő munkámat többen segítették. Köszönetet mondok Matussek-Faludi Viktóriának, a *Magyar Grafika* főszerkesztőjének, Novotny Erzsébetnek, az ANY Biztonsági Nyomda Nyrt. munkatársának, nyomdatörténeti kutatónak, Kis Krisztián Bálint tanár, könyvtörténész, gyűjtőnek, Haiman Ágnesnek, édesapja, Haiman György hagyatéka őrzőjének, Nagy Zoltánnak, az Országos Széchényi Könyvtár nyugalmazott osztályvezetőjének, édesapja hagyatéka gondozójának, Bányai Rékának, a marosvásárhelyi Teleki-Bolyai Könyvtár munkatársának és a gyomai Kner Nyomdai Múzeumnak.

400 év magyar betűmintái – jegyzék

I Credo, Bartphae 1589, Sultzer. 1 fol. 135x89 mm – Lőcse, Levéltár és OSZK fotó
Salomon Sultzer betűöntő mintalapja.
RMNy 622

2 Ferenczffi Lőrinc: *Diversa forma typorum*. Wien ante 1640, [22] fol. – 8° hátránt – OSZK RMK II. 2054b

Hasonmás kiadása: HOLL Béla, *Ferenczffy Lőrinc, Egy magyar könyvkiadó a XVII. században*, Bp., Magyar Helikon, 1980 melléklete.

Betűminta füzet Ferenczffy Lőrinc bécsi nyomdájának betű- és cifra-készletéről, készült Bécsben 1640 előtt.

Haiman Gy., Nagy Z. 1.

3 *Syllabus characterum omnium Latinorum et Germanicorum*. Posenij 1652, typ. Societatis Jesu – Példány nem maradt fenn.

Korabeli hivatkozás szerint a pozsonyi jezsuita kollégiumi nyomda latin és német betűiről mintalap készült.

RMNy 2436A

4 *Tótfalusi Kis Miklós amszterdami betűmintalapja*, Amstelodam (1684) 450x370 mm – MNL OL Hatfaludy cs. p. 311. XXXIX. 4. csomó, nyomtatványok

Cím nélkül, a betűminták alatt készítőjének neve: „Begeert iemandt Af-slagen of Matryzen van deeze Letters, nu eerst gesneden door Nikolaas Kis, adresseere zich aan den voorn. Meester, woonende t’Amsterdam, op d’Achter Burgwal, over de Brouwery van de Zwaan, ten huize van Warner Warnersz. zal de zelve voor een redelyke prys bekomen”.

Reprodukció: *Erdélyi féniks, Misztótfalusi Kis Miklós öröksége*, bev. tanulmány JAKÓ Zsigmond, Bukarest, Kriterion, 1974 melléklete és HAIMAN György, *Tótfalusi Kis Miklós a betűművész és a tipográfus*, Bp., Magyar Helikon, 1972, I. melléklete.

Haiman Gy., Nagy Z. 2

5 *Tótfalusi Kis Miklós grúz mintalapja*. [Amsterdam 1687] [1] fol. 310x220 mm – Amsterdam Universiteits-Bibliothek Manuscript Coll. Ms Cq 102

Reprodukció: DÁN Róbert, *Tótfalusi grúz betűiről = Magyar Könyvszemle*, 96(1980/4), 396–399.

6 Telegdi Pap Sámuel: *Specimen typorum quor. matrices prostant apud haeredes Nicolai Kis de M. Tótfalu*. (Claudiopoli die 6. Jan 1723) [1] fol. 385x290 mm – OSZK RMK I. 786i és MTA KIK Bibliogr. Qu 260

Telegdi Pap Sámuel betűmintája Tótfalusi Kis Miklós betűivel.³

³ Szentkúty Pál említi mint akkor már nyoma veszett, de egykor az MTA Könyvtárában nyil-

Reprodukció: HAIMAN György, *Tótfalusi Kis Miklós a betűművész és a tipográfus*, Bp., Magyar Helikon 1972, II. melléklete.

Szentkúty (tévesen) mint az első, nyoma veszett magyar betűmintakönyvet említi.

Szentkúty 29, Haiman Gy., Nagy Z. 3

7 Landerer, Johann Michael: *Specimen diversorum characterum seu typorum probatissimorum, quibus Typographia Posoniensis ornata est, secundum suas differentias propositum* (Posonii 1754) [6] fol. – 8° – OSZK Hung. I. 3612

Petrik II. 539

8 Landerer, Johann Michael: *Specimen diversorum characterum seu typorum probatissimorum, quibus Typographia Posoniensis ornata est, secundum suas differentias propositum.* (Posonii 1759) [6] fol. – 8° – OSZK 408.288

Petrik IX. 273

9 Trattner, Johann Thomas: *Specimen characterum Latinorum existentium in Caesarea ac Regio-aulica typorum fusura apud Joannem Thomam Trattner.* Vindobonae 1760, 84 fol. – OSZK 82.465, Pécs EK

Haiman Gy., Nagy Z. 4

10 Landerer, Catharina: *Specimen characterum existentium in Typographia Privilegiata Catharinae Landerer viduae.* Budae 1770, Catharina Landerer. [8] fol. – 8° – OSZK Graph 166g, ELTE KK Gc 4r 18 (hiány)

Petrik VII. 295, Szentkúty 67–70, Haiman Gy., Nagy Z. 5

11 Landerer, Johann Michael: *Specimen characterum in neo-erecta Typorum Fusura Posonii apud Joannem Michaellem Landerer typographum existentium* (Posonii 1770, Johann Michael Landerer) [28] fol. – 8° – OSZK Graph 530, 173.673 (koll. 22), SzE 09/807, Esztergom FK 7738 (hiány)

Petrik II. 539, Petrik III. 419, Szentkúty 63–67, Haiman Gy., Nagy Z. 6–7

12 Akadémiai nyomda, Nagyszombat. *Specimen characterum sue literarum id est: typorum Latinorum probatissimorum secundum suas differentias exhibitum, qui Tyrnaviae in Collegii Soc. Jesu Officina Fusoria formantur, atque*

vántartott első magyar betűmintakönyvet: *Specimen typorum quorum matrices prostant apud haeredes Nicolai Kis de M. Tótfalu*, Claudiopoli die 6. Januarii 1723, per Sam. Pap Telegdi typogr. In 4°

pro ornamento edendorum librorum ad proprium usum prostant – (Abdruck der deutschen und slawakischen Schriften, welche in der Tyrnaurischen Schriftgüßerey des Collegiums der Gesellschaft Jesu zum eigenen Gebrauch verfertigt werden). Tyrnaviae 1773 (Typographia Collegii Soc. Jesu) [38] fol. – 2° – MNL OL M. Kamarai. L. E 152, Irreg. Collegium Tyrnav. 1773, 21a (kézírásos kiegészítésekkel), Pannonhalma FK 53.A.55.875, ELTE KK és Levéltár Misc. I. 2° 11 (38), és Vegyes iratok I/a-III. Alapítólevelek 1773. dec. 18, Debrecen EK 759.717 Petrik V. 17, Petrik IX. 414, Szentkúty 35–46, Haiman Gy., Nagy Z. 8

13 Engel, Johann Joseph: *Specimen characterum Latinorum, Hungaricorum et Bosniaco-Croaticorum existentium in neo-erecta Typographia apud Joannem Josephum Engel, Caes. Reg. Priv. Episc. typograhum*. Quinque-Ecclesiis 1773 [8] fol. – 4° – OSZK Graph 132
Petrik III. 419, Szentkúty 71–74, Haiman Gy., Nagy Z. 9

14 Kaprontzai, Adamus: *Characteres typographici, quos e clementissima sacritissimae suae Caesareo-Regiae et apostolicae Majestatis annuentia in Typographia Caesareo-Regia Aulica Linguarum Illyrico-Orientalium apud Josephum Kurzböck institutus ab anno 1772 usque ad annum 1774. sculpsit et omnimode praeparavit Adamus Kaprontzai Transylvano-Hungarus*. Vindobonae 1774 (Josephus Kurzböck). [7] fol. – 8° – OSZK Not. Libr. 982, OSZK 627.020 (ajándék a marosvásárhelyi Református kollégiumtól 1901-ben) Marosvásárhely, Teleki-Bolyai Kvt. Bo-233, MTA Bibliogr. Qu 89 (hiány 1976-ban)
Haiman Gy., Nagy Z. 10

15 Patzkó, Franz August: *Specimen characterum seu typorum Latinorum quibus Typographia Francisci August. Patzkó typographi Posoniensis ornata est.* – (Abdruck derjenigen deutschen Schriften welche in der Patzkóischen Buchdruckerey in Preßburg befindlich sind). (Posonii) 1777 (Franz August Patzkó) [32] fol. – 8° – OSZK 284.540, Pozsony, Lyceálná Kn. L I. 10
Petrik III. 419, Szentkúty 75–78, Haiman Gy., Nagy Z. 11

16 Barth, Johann: *Schriftprobe derer in der Barthischen Schriftgiesserey befindlichen Schriften in Herrmannstadt.* (Herrmannstadt) [1777] (Barth) [Johann] [1] fol. – 637x390 mm – MNL OL Helytartótanácsi Lt. C 43 Acta secundum referentes, 1782 Fabiankovics Nr 55, 4. sz. melléklet.
Közölte: PAVERCSIK Ilona, *Weber Simon Péter nyomdájának alapításáról = Crescit eundo, Tisztelgő tanulmányok V. Ecsedy Judit* 65. születésnapjára, szerk. Simon Melinda, Perger Péter, Bp., Argumentum, 2011 (A Magyar Könyvszemle

és a MOKKA-R Egyesület füzetei, 4), 171–182.

Petrik IX. 65

17 Weber, Simon Peter: *Specimen typorum neo-erectae typographiae Simonis Petri Weber. Posonii 1783* (Simon Peter Weber). [24] fol. – 8° – OSZK Graph 709, FSzEK 091/448 (beragasztott dúcnyomatokkal, a nyomda házi példánya lehetett), Esztergom FK 4369 (hiány), Budapest, Evangélikus Országos Könyvtár P 1072, Martin, SNK SD 43876, Pozsony, Lyceálná Kn. L I. 11

Petrik IV. 88, Szentkúty 79–82, Haiman Gy., Nagy Z. 12

18 Landerer, Catharina: *Specimen characterum existentium in Typographia privilegiata Catharinae Landerer viduae* (Budae 1785) [8] lev. – Martin, SNK SD 48.249

Petrik VII. 295

19 *Epreuve des caracteres de la Fonderie Imp. R. des Sieurs Noble de Kurzбек, Mansfeld et Cotta. A Vienne, Dans l' Imprimerie antique de Joseph noble de Kurzбек 1786.* [19] lev. – ELTE KK Gc 76

Haiman György megjegyzése: „Feltehető, hogy ez a mintakönyv is tartalmaz Kaprontzai Ádám által metszett típusokat.”

Haiman Gy., Nagy Z. 13

20 Mühlsteffen, Johann Theophil: *Specimen characterum Latinorum existentium in Typographia Joan. Teoph. Mühlsteffen – (Abdruck derjenigen deutschen Schriften, welche bey Johann Gottlieb Mühlsteffen Buchdruckern befindlich sind).* (Cibinii 1787, Johann Theophil Mühlsteffen) [33] fol. – 8° – OSZK Not. Libr 1292

Petrik III. 419, Szentkúty 87–90, Haiman Gy., Nagy Z. 14

21 Oderlitzky, Anton: *Specimen characterum seu typorum Latinorum quibus Typographia Antonii Oderlitzky typographi Posoniensis ornata est – Abdruck derjenigen deutschen Schriften, welche in der Oderlitzkyschen Buchdruckerey in Preßburg befindlich sind).* (Posonii 1792, Anton Oderlitzky) [19] fol. – 8° – OSZK 199.322

Petrik III. 419, Haiman Gy., Nagy Z. 15

22 Zocher, Anton: *Specimen characterum Latinorum Graecorum, Hebraicorum et variorum ornamentorum existentium apud Antonium Zocher Posonii – (Abdruck der sämtlichen Schriften bey Anton Zocher Schriftgießer)* (Preßburg

1795) [22] fol. – 8° – OSZK Graph 237

Petrik IV. 7, Szentkúty 91–93, Haiman Gy., Nagy Z. 16

23 *Szentes József sárospataki nyomdájának díszítményei* [Sárospatak, 1807–1817] – Példánya nem ismert.

Szentes József sárospataki nyomdájának díszítményeit 2 lap terjedelemben, az eredeti mintalapok lelőhelyének megjelölése nélkül közli reprodukcióban: TAKÁCS Béla, *A sárospataki nyomda története*, Bp., M. Helikon 1978, 84–85, OSZK MD 37.926

24 *Eröss Gábor betűmintái*, Debrecen [1800 és 1810 között], [2] lev.

Hasonmását közölte: TÓTH Béla, *A debreceni rézmetsző diákok*, Bp., Magyar Helikon, 1976, 50–51, de a betűminták lelőhelyét nem közli.

25 *Legújabb íráspróbák Landerer és Heckenast pesti Könyvnyomó-Intézetéből. Kiadott Augustus 1813.* (Pest 1813) 29, 2 lev. – 2° – OSZK Not. libr. 277m
A címlapon Gutenberg mellszobrát és körülötte nyomdai eszközöket ábrázoló metszet.

26 *Schriftproben der Königlichen Ungarischen Universitäts-Buchdruckerei zu Ofen* (Ofen 1814) [16] fol. – 8°. – OSZK 295.875, ELTE KK Gc 23, Somogyi K., Szeged I.a.306

Petrik III. 333, Szentkúty 46–53, Haiman Gy., Nagy Z. 17

27 Zocher, Anton: *Schriftproben von Anton Zocher Schriftgiesser und Graveur in Pest.* (Pest 1817) 40 p. – 8° – OSZK Graph 720

Petrik III. 888, Szentkúty 91–93, Haiman Gy., Nagy Z. 18

28 *Proben aus der Schriftgiesserey der Königlichen Ungarischen Universitäts-Buchdruckerey.* Ofen 1824, 50 p. – 4° – OSZK Graph 186, ELTE KK Gc 4r 1, MTA KIK Bibl.O.1835 (hiányos), magántulajdon: Haiman György

Haiman György említi ennek variánsát is, amelyben egy 4 lap terjedelmű „Einfassungen” című fejezet is benne van.

Szentkúty 53–62, Haiman Gy., Nagy Z. 19–20

29 *Verzierungen in Abgüssen für die Pressen der Königlichen Ungarischen Universitäts-Buchdruckerey.* Ofen 1824, [97] fol. – 4° – OSZK Graph 228, ELTE KK

Rar. Hung. 669 és Gc 9 (hiány), magántulajdon: Haiman György

Szentkúty 53–62, Haiman Gy., Nagy Z. 21

30 *Landerer'sche Buchdruckerei: Probeblatt I–III.* Pest [1830] [3] fol. – Magyar Nemzeti Múzeum Újkor O. Udgy 1968. 33.1–3 fotómásolat
Haiman Gy., Nagy Z. 22

31 *A' Kolosvári királyi Lyceum Könyvnyomó Intézetében található betűk próba-nyomásai* (Kolozsvár, Lyceumi ny.) 1837. 68 p. – Marosvásárhely, Teleki-Bolyai Kvt. Bo-656

32 *A Trattner Nyomda betűmintakönyve*, Pest 1837 után, német nyelven. – Példány nem ismert.
Említi: TAKÁCS Béla, *A debreceni nyomda mintakönyve*, (Debrecen) [Alföldi nyomda], 1991, 8.

33 *Betűalak mutató sora a Magyar Királyi Egyetemi Könyvnyomtató Intézetében.* *Betű és Czimkép-tábla öntőjéből.* Buda 1842. [132] fol. – 4° – Nyomdai Dolgozók Szaksz. Kvt 21.38 (0830) → Szily Kálmán Technikum, Budapest (Tótfalusi Iskola) könyvtára
Haiman Gy., Nagy Z. 23

34 *Schriftgieszerei der Königl. ung. Universitaets-Buchdruckerey* (Ofen) 1842 körül. [36] lev. – 4° – MTA KIK Bibl.O.1835
Haiman Gy., Nagy Z. 24

35 *A' Maros Vásárhelyi E[v] R[ef] Fő Oskola könyvnyomó intézetében található betűk próba nyomásai.* 1842. [35] p. – Marosvásárhely, Teleki-Bolyai kvt. Bq-323

Legújabb íráspróbák Landerer és Heckenast Pesti könyvnyomó Intézetéből, Pest 1843. augusztus. Pest (1843) [1] 29 [2] fol. OSZK Not. Libr. 277m
Haiman Gy., Nagy Z. 25

36 *Lepacskolt metszvények mintája Landerer és Heckenast Könyvnyomó-Intézetéből.* Pest 1845 július. Pest 1845. [2] 44 [9] fol. – 4° – OSZK Not. Libr. 277m
A címlapon fametszet TYPOGRAPHIE felirattal, nyomdai jelvénnel és Gutenberg-portréval.
Haiman Gy., Nagy Z. 25

37 *Mutatvány Beimel József és Kozma Vazul Betű- és Stereotyp-Öntőjéből. I. szállítvány.* Pest 1846. [5] 17 [1] fol. – 4° – OSZK 264.633
Haiman Gy., Nagy Z. 26

38 *Betű-mutatvány Réthy Lipót nyomdájából.* Szarvas 1847 körül [6] fol. – 4° – Békés Megyei Levéltár

Hasonmás kiadása: PETŐCZ Károly, *Réthy Lipót szarvasi nyomdája*, Békéscsaba, Kner ny., 1986. 74 p., 2. sz. melléklet. (A Kner Nyomdaipari Múzeum füzetei, 11) OSZK MC 87.565 Haiman Gy., Nagy Z. 27

39 *Írásmutatvány Eisenfels és Emich Könyvnyomtató-Intézetéből. Első szállítvány – Schriftproben aus der Buchdruckerei von Eisenfels [und] Emich. Erste Lieferung.* Pest 1851, 44 fol. – 4° – FSzEK B 655/108, Esztergom FK 19.960 (hiány 1949 óta), Budapest Piarista KK

Haiman Gy., Nagy Z. 28

40 *Betűmutatvány Kek László gyorsajtóval ellátott könyvnyomdájából.* Balassa-Gyarmat 1856. [12] fol. 4° – OSZK Graph 163

Petrik II. 355, Haiman Gy., Nagy Z. 29

41 *Előleges betűminták Kertész József könyvnyomdájából Pesten – Schriftproben aus der Buchdruckerei des Josef Kertész in Pest.* Pest 1863. [2] 176 fol. – 4° – OSZK Graph 163, ELTE KK Eb 4r 482

Haiman Gy., Nagy Z. 30

42 *A Maros-vásárhelyi Evang. Református Főtanoda újonnan berendezett könyvnyomdájának mutatvány-könyve, melyben a könyvnyomdában létező mindenféle betűnemek, diszes körzetek, jelvények és finom lineák láthatók.* Maros-vásárhelyt 1869, nyomtatja Imreh Sándor az Evang. Reform. Főiskola betűivel. 87 p. – 8° – Marosvásárhely, Teleki-Bolyai kvt. Bq 324

43 *Betűminták a Csanád-Egyházmegyei Könyvnyomdából, Temesvárott.* Temesvár 1874. [42] fol. – 4° – OSZK Graph 112

Haiman Gy., Nagy Z. 31

44 *Betűminták Siegler Károlyné nyomdájából.* Komárom 1874. [26] fol. – 8° – Pannonhalma FK 37.c.H. 13.

Haiman Gy., Nagy Z. 32

45 *Czeh Sándor magyaróvári nyomdász-kiadó illusztrációinak mintakönyve az 1836–1875 közötti évekből.* (Magyaróvár) 107 fol. – Mosonmagyaróvár, Hansági Múzeum, Helytörténeti gyűjtemény

Hasonmás kiadása: HELLE Mária, *Czéh Sándor magyaróvári nyomdász-kiadó*

illusztrációinak mintakönyve az 1836–1875 közötti évekből, Bp., Balassi (Gyoma, Kner ny.), 1998. 108 t. OSZK ME 15.383

46 *A Marosvásárhelyi Evang. Református Főtanoda újonnan berendezett Könyvnyomdájának mutatókönyve melyben a könyvnyomdában létező mindenféle betűnemek, díszes körzetek, jelvények és finom lineák megtekinthetők.* Maros-Vásárhelytt 1880, Nyomtatta Imreh Sándor az Evang. Reform. Főtanoda betűivel. 49 fol. – 4° – Nyomdai Dolgozók Szaksz. Kvt. 21.13 (1815) → Szily Kálmán Technikum, Budapest (Tótfalusi Iskola) könyvtára

A betűmintakönyvben „Megjegyzés” alatt a következő nyomtatott szöveg: „Van továbbá egy, a két kézi vassajtóhoz rézből öntött tégely (Tigel) melynek magassága 26, szélessége pedig 41 cm. – Ez azon megbarnult fasajtó tégelye, mely a főiskolai kertben épült nyomdahelyiség padlására van elhelyezve, s melyen Kaprontzai Ádám kezdte meg nyomdai működését a városban 1786-ban.”

Haiman Gy., Nagy Z. 33

47 *A szabad királyi Debrecen város 327 éves nyomdájának minta könyve, 1. kiadás.* Debrecen 1885. [3] 178 fol. – 4° – OSZK Not. Libr. 40, Debrecen TREK A244s

Haiman Gy., Nagy Z. 34

48 *Betűminták Hornyánszky Viktor Könyvnyomdájából* I. kötet. Budapest 1890 [115] fol. – 4° – OSZK Not. Libr. 139, MTA KIK Bibliogr. Qu 106, Debrecen EK B 655.769 A könyvtáblán: „Alapítottatott 1863. V-ik kerület Arany János utca 1. A Magyar Tudományos Akadémia bérházában”

Haiman Gy., Nagy Z. 35

49 Hornyánszky Viktor: *Tájékoztató a Könyvnyomtató Intézettel érintkező írók és könyvkiadók számára (a Hornyánszky-féle Könyvnyomda 25 éves fennállásának emlékére).* Budapest 1890. [4] 64 [4] p. – 4° – MTA KIK Bibliogr. Qu 106, Debrecen EK 655.769

Haiman Gy., Nagy Z. 36

50 *Betűminta Kner Izidor Könyvnyomdájából. Első sorozat.* Gyoma 1890. [1] fol., 502x418 mm

Egylevelű, fekete és színes nyomással. – Magántulajdon: Haiman György. Hasonmás kiadása: LÉVAY Botondné, HAIMAN György, *A Kner nyomda kiadványainak tükrében 1882–1944*, Bp., Akadémiai, 1982, 1–2. köt. A 2. kötet: *Betűminták és nyomdai díszek hasonmásai*, 1. sz. melléklet. – MTA KIK 504.916

és 627.794, OSZK MD 41.724

Haiman Gy., Nagy Z. 37

51 *Bakos István Könyvnyomdájának betűmintája Szolnokon.* Alapított 1867-ben. Szolnok [1890 körül] – Verseghy Ferenc Könyvtár, Szolnok 655 B 15 (hiányos) Az 1867-es év a cég jászberényi alapítására vonatkozik. Szolnokra 1879-ben települt át.⁴

52 *Első Magyar Betűöntöde R.T. – Erste Ungarische Schriftgiesserei AG. [Betűminták]* Budapest [1890 után] [174] t. – 4° – OSZK Kisnyomtatványtár D 32

53 *Kner Izidor könyvnyomdája: II. Körzetek, ábrák és díszítmények. Mintalap.* Gyoma [1890 után] [1] fol. – 371x297 mm

Egylevelű, fekete nyomás. Magántulajdon: Haiman György.

Hasonmás kiadása: LÉVAY Botondné, HAIMAN György, *A Kner nyomda kiadványainak tükrében 1882–1944*, Bp., Akadémiai, 1982, 1–2. köt. A 2. kötet: *Betűminták és nyomdai díszek hasonmásai*, 2. sz. melléklet [1] fol. 300x3470 mm. – MTA KIK 504.916 és 627.794, OSZK MD 41.724

Haiman Gy., Nagy Z. 38

54 *Első Magyar Betűöntöde Részvény-Társaság: Betűminták – Erste Ungarische Schriftgiesserei Actien-Gesellschaft: Schriftproben.* Budapest [1895]. 130 fol. – 4° – Debrecen TREK 3-4791, FSzEK B 655/22 Budapest gyűjtemény, Nyomdai Dolgozók Szakszerv. Kvt. 21.2 (0794) → Szily Kálmán Technikum, Budapest (Tótfalusi Iskola) könyvtára és magántulajdon: Nagy Zoltán

Pontos kiadási dátumát megállapítja: Magyar Nyomdászat 1895. novemberi szám 161. lapon méltatja a kiadást.

Haiman Gy., Nagy Z. 40

55 *Kner Izidor Könyvnyomdája: Legújabb betűminták, körzetek, díszítmények, nyomtatványminták.* Gyoma 1895. [25] fol. – 8° – Debrecen EK Kner 751 (Bölcsészettud. kvt. Kner 1.259) Magántulajdon: Haiman György

Hasonmás kiadása: LÉVAY Botondné, HAIMAN György, *A Kner nyomda kiadványainak tükrében 1882–1944*, Bp., Akadémiai, 1982, 1–2. köt. A 2. kötet: *Betűminták és nyomdai díszek hasonmásai*, 367 p. – MTA KIK 504.916 és 627.794, OSZK MD 41.724

Haiman Gy., Nagy Z. 41

⁴ Kis Krisztián Bálint szíves közlése.

56 *Neumayer Ede Könyvnyomdája: Betűminták.* Budapest [1896?] [128] fol. – 8° – OSZK Not. Libr. 1145.m., MTA KIK Bibliogr. O. 869
Haiman Gy., Nagy Z. 42

57 *A Váczi Királyi Országos Fegyintézet Könyvnyomdája: Betűmintakönyv.* Vác [1895] [8] fol. – 8° – Vak Bottyán Múzeum, Vác 59.7
Lásd erről: HOLL Béla, *A kétszáz éves váci könyv, 1772–1972*, Bp., Magyar Helikon, Európa, 1973, 106.
Haiman Gy., Nagy Z. 43

58 *Rózsa Kálmán és neje Könyvnyomdája: Mintakönyv 1838–1898.* (Budapest, 1898 után) 55 p. – 8° – Nyomdai Dolgozók Szakszerv. Kvt. 16.3 (0632) → Szily Kálmán Technikum, Budapest (Tótfalusi Iskola) könyvtára
A címlapon Gutenberget ábrázoló klisé.
Haiman Gy., Nagy Z. 44

59 *Újabb betűminták Fischer és Mika Betűöntődjéből.* Budapest [1899 után] [194] fol. – 8° – Magántulajdon: Haiman György
Haiman Gy., Nagy Z. 45

60 *Betűminták a Légrády Testvérek Könyv- és Könyomdai Műintézetéből.* Budapest [1899 után] 22, 171 p. – 8° – Magántulajdon: Haiman György, FSZEK Központi Raktár 6, 8-30043 év nélküli, 231 p.
Haiman Gy., Nagy Z. 46

61 *Pécsi Irodalmi és Könyvnyomdai Részvénytársaság: Betűminták.* Pécs [1899?] [148] fol. – 4° – Nyomdai Dolgozók Szakszerv. Kvt. 16.13 (0642) → Szily Kálmán Technikum, Budapest (Tótfalusi Iskola) könyvtára
Haiman Gy., Nagy Z. 47

62 *Hornyánszky Viktor Császári és Királyi Udvari Könyvnyomdája: Betűminták.* Budapest (1900) [298] fol. – 8° – OSZK Not. Libr. 932 t, MTA KIK 273.931, FSZEK B 655/253
Haiman Gy., Nagy Z. 48

63 *Első Magyar Betűöntőde Részvény Társaság Rézlineagyár: Betűminták – Messinglinienfabrik Erste Ungarische Schriftgiesserei Action-Gesellschaft. Második kiad.* Budapest [1900 után] [28] fol. – 4° – MOME Könyvművészeti Gyűjtemény VI. 739/H 58, magántulajdon: Nagy Zoltán

Magyar és német nyelven. A címlapon a magyar címer griffekkel.

Haiman Gy., Nagy Z. 49

64 *Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság: Betűminták.* Budapest [1900 után] 386 p., 48 t. – 8° – OSZK 401.834, Magyar Iparműv. Főiskola Kvt. 584 R

Haiman Gy., Nagy Z. 50

65 *Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság: Könyvnyomdai betűminták* [Budapest] 1901. 160 fol. – 8° – OSZK 248.125, FSzEK Bq 655/251

Haiman Gy., Nagy Z. 51

66 *Budapest Székesfőváros Házinyomda betűmintái 1901 évről.* Budapest (1901), 92 p. – 4° – FSzEK Bq 655/251

Haiman Gy., Nagy Z. 52

67 *Szent-László Könyvnyomda: Betűminták.* Budapest 1901. [8] 60 p. – 8° – ELTE KK Gc 5058

Haiman Gy., Nagy Z. 53

68 [Kner Izidor]: *A Kner-nyomda 1902. évi betűmintája – Néhány szó a betűkről.* Gyoma 1902 [4] lev. – 4° – Magántulajdon: Haiman György

Haiman György megjegyzése: „A betűminta az alábbi kiadványban jelent meg: *Kalászkok és kévék. Modern anthologia.* Gyoma 1902, nyomtatta Kner Izidor könyvnyomdász. A betűminták a 89–96. lapokat foglalják el.”

Hasonmás kiadása: LÉVAY Botondné, HAIMAN György, *A Kner nyomda kiadványainak tükrében 1882–1944*, Bp., Akadémiai, 1982, 1–2. köt. A 2. kötet: *Betűminták és nyomdai díszek hasonmásai*, 367 p. – MTA KIK 504.916 és 627.794, OSZK MD 41.724

Haiman Gy., Nagy Z. 54

69 *Első Magyar Betűöntöde Részvény-Társaság Rézlineagyár – Messinglinienfabrik. Erste Ungarische Schriftgiesserei Actien-Gesellschaft [Betűmintakönyv]* Budapest [1902?] [14] fol. – 8° – FSzEK Bq 655/76, Kner Nyomdaipari Múzeum, Gyoma BG 65

Haiman Gy., Nagy Z. 55

70 *(Hungária Könyvnyomda és Kiadó-Üzlet) [Betűmintakönyv]* Budapest 1904 után [297] fol. – 8° – Magántulajdon: Haiman György

Haiman Gy., Nagy Z. 56

71 *Betűminta – Schriftproben. Első Magyar Betűöntöde Rt.* Budapest [1905] [322] p. – 4° – OSZK 292.340

Haiman Gy., Nagy Z. 57

72 *Erste Ungarische Schriftgiesserei und Messinglinien-Fabrik Actien-Gesellschaft: Muster-Buch.* Budapest 1905 után. 32 lev. – 4° – Magántulajdon: Nagy Zoltán

Haiman Gy., Nagy Z. 39

73 *Kertész József Könyvnyomdája: Betűminták.* Budapest 1906. 176 p. – 8° – MTA KIK Bibl. Qu 342, OSZK Not. Libr. 139a (1964-ben hiány) és OSZK 303.237

Haiman György megjegyzése: „ez utóbbi címlapja eltér az MTA példányától”

Haiman Gy., Nagy Z. 58

74 *Légrády Testvérek Könyvnyomdai Műintézetének betűmintái.* (Budapest) [1906 körül] 336 p., belső címlap nélkül. – Magántulajdon: Kis Krisztián Bálint A „Régikönyvek” aukciós ház szerint 1906 körül készült, belső használatra: <https://www.regikonyvek.hu/aukcio/tetel/teszt-legrady-testverek-konyvnyomdai-muintezetenek-betumintai-legrady-testverek>

75 *Első Magyar Betűöntöde Részvény-Társaság: Betűminták. – Erste Ungarische Schriftgiesserei Actien-Gesellschaft: Schriftproben.* Budapest (1907) [130] fol. – 4° – FSzEK Bq 655/91

Haiman Gy., Nagy Z. 59

76 *Első Magyar Betűöntöde Részvény-Társaság: Betűminták – Erste Ungarische Schriftgiesserei Actien-Gesellschaft: Schriftproben.* Budapest [1907 körül] [113] fol. – 4° – OSZK 407.915, Magántulajdon: Nagy Zoltán

Haiman György megjegyzése: „Variánsa a fenti tételnek: nem található meg benne a címlap előtti üzleti tájékoztató, valamint az első fejezet 6 levéllel bővebb, az utolsó 14 levéllel kevesebb.”

Haiman György az OSZK-példányt nem ismerte.

Haiman Gy., Nagy Z. 60

77 *Betűminták Dolesch József Könyvnyomdájából.* Szarvas [1907?] [18] fol. – 8° – OSZK 302.435

Haiman Gy., Nagy Z. 61

78 *Első Magyar Betűöntöde Részvény-Társaság: Betűminták – Erste Ungarische Schriftgiesserei Actien-Gesellschaft: Schriftproben.* Budapest 1910 [24] fol. – 4°
– Magántulajdon: Nagy Zoltán
Haiman Gy., Nagy Z. 62

79 *Első Magyar Betűöntöde Részvény-Társaság Rézlineagyár: [Betűmintalapok. Góliát antikva]* Budapest [1910–1914] [4] fol. – 8° – Magántulajdon: Nagy Zoltán
Haiman Gy., Nagy Z. 63

80 *Vágvölgyi Papírgyár Részvénytársaság: betűmintakönyv.* Budapest [1912 körül], [47] t., ill. – 4° – OSZK Kisnyomtatványtár D 16

81 *Betű és körzet minták Br. Drechsel Géza könyvnyomdájában Békésen.* Összeállította Műnich Béla okl. gazdasz. (Békés) [1913 előtt] 36 p., 1 melléklet 162x245 mm. – Magántulajdon: Szabó Ferenc⁵
Hasonmás kiadása Szabó Ferenc unikum példánya alapján: SZABÓ Ferenc, *A békési Drechsel nyomda történetének vázlatja, 1895–1920.* – PETŐCZ Károly, *Drechsel Géza nyomdájának mintakönyve*, Békéscsaba, Gyoma, Kner ny., 1989 (A Kner Nyomdaipari Múzeum füzetei, 13), OSZK MC 108.558

82 *Demártsik Ferencz Orosháza Házinyomda, könyvkötészet: Betűminta és emlékkönyv 1895–1913, 18 éves nyomdászságomnak emlékéül.* (Orosháza 1913), [19] lev. – 4° – Magántulajdon: Szabó Ferenc
Hasonmás kiadása Szabó Ferenc unikum példánya alapján in: PETŐCZ Károly, *Az orosházi Demártsik nyomda az 1913. évi emlékkönyve alapján*, Gyoma, Kner Nyomdaipari Múzeum, 1994 (A Kner Nyomdaipari Múzeum füzetei, 25), 49–86. OSZK MC 116.188

83 *Betűmintakönyv Kaszás Sándor nyomdai műintézetéből.* Szekszárd [1914 után] 43 p. – haránt 8° – OSZK Kisnyomtatványtár B 326

84 *[Athenaeum Betűminták, Budapest 1914 után]* – lelőhelye ismeretlen
Haiman Gy., Nagy Z. 87

⁵ Feltehetően Szabó Ferenc az, aki „1985-ben a gyulai ócskapiacon megvásárolt betű- és körzetmintát [...] hasonmásban közreadta”. Vö. SZABÓ F., PETŐCZ 1989, 21.

85 Dobay János Könyvnyomdája: Betűminta (Klisék, körzetek, Anker-körzet). Gyula 1915, [3] 74 [34] fol., 42 mell. – 8° – ELTE KK Gc 4r 4214, Magántulajdon: Hunyadvári András, Gyula

Hasonmás kiadása: *A Dobay-nyomda [Gyula] betűminta könyve 1–2. rész*, A tanulmányt írta PETŐCZ Károly, Békéscsaba, Gyoma, Kner ny., 1988 (A Kner Nyomdaipari Múzeum 14. és 15. füzet).

OSZK Könyvtári Intézet Szakkönyvtára 3-13958

Haiman Gy., Nagy Z. 64

86 Budapest Székesfőváros Házinyomdája: Betűminták. Budapest [1917] 283 p. 220x280 mm – FSzEK Bq 655/8

Haiman Gy., Nagy Z. 79

87 Első Magyar Betűöntőde R.-T. Betűmintakönyv. [Budapest 1920?] [56] fol. – 8° – OSZK 301.728

Az OSZK-katalógus szerint kiadási éve [1922]

Haiman Gy., Nagy Z. 65

88 Légrády Testvérek Könyvnyomdai Műintézete Betűmintái. Budapest [1920 után] 231 p. – 8° – FSzEK 8-30043 és Magántulajdon: Haiman György

Haiman Gy., Nagy Z. 66

89 Kozma Lajos: Tipográfiai díszítmények: készültek Kner Izidor könyvnyomdája részére. Gyoma [Kner nyomda] 1920–1929. 21 t. – 2° – OSZK Kisnyomtatványtár Alb. E 254 (Kner Imre 1934-ben kelt kéziratot ajánlásával a borító belső oldalán), Kner Nyomdai Múzeum, Gyoma (néhány lap)

Hasonmás kiadása: LÉVAY Botondné, HAIMAN György, *A Kner nyomda kiadványainak tükrében 1882–1944*, Bp., Akadémiai, 1982, 1–2. köt. A 2. kötet: *Betűminták és nyomdai díszek hasonmásai*, 367 p., a 101–135. lapon Kozma Lajos könyvdíszei – MTA KIK 504.916 és 627.794, OSZK MD 41.724

90 Neue Bahnen ungarischer Buchkunst. Emerich Kner: Über die Aufgaben der Verleger. – Ludwig Kozma: Randbemerkungen eines ungarischen Buchkünstlers. Gyoma 1922, Kner ny. 19, 1 p. – 2° (Beilage zum Archiv für Buchgewerbe)

– Kner Nyomdai Múzeum, Gyoma R/884

Kozma Lajos könyvdíszével

91 *Kner Izidor Könyvnyomdája Gyoma: Házi betűmintakönyv, Gyoma 1923. november 1.* Gyoma 1923. [11] fol. – 4° – Magántulajdon: Haiman György, Debrecen EK Kner 1.258 és OSZK 418.311 (e két utóbbi példányról Haiman György nem tudott)

Haiman György megjegyzése: Tervezte és szedte Kner Albert.

Hasonmás kiadása: LÉVAY Botondné, HAIMAN György, *A Kner nyomda kiadványainak tükrében 1882–1944*, Bp., Akadémiai, 1982. 1–2. köt. A 2. kötet: *Betűminták és nyomdai díszek hasonmásai*, 367 p. – MTA KIK 504.916 és 627.794, OSZK MD 41.724

Haiman Gy., Nagy Z. 67

92 *Bravour Säculum Reform-Grotesk [Betűminta]* Első Magyar Betűöntöde RT. Budapest [1924] 22 p., ill. – 4° – OSZK Kisnyomtatványtár D 18

93 *Bravour Reform-Grotesk Säculum [Betűminta]* Első Magyar Betűöntöde R-T. Budapest [1925] 16 p., ill. – 4° – OSZK Kisnyomtatványtár D 17

94 *Pápay Ernő Műintézete: Betűmintakönyv.* Budapest 1925 – Nyomdai Dolgozók Szakszervezeti Kvt. 16.31 (0659) → Szily Kálmán Technikum, Budapest (Tótfalusi Iskola) könyvtára és OSZK Kisnyomtatványtár C 405 (ez utóbbi példányt Haiman György nem ismerte)

Haiman Gy., Nagy Z. 68

95 *Debrecen szabad Királyi Város és a Tiszántúli Református Egyházkerület Könyvnyomda-Vállalata: Mintakönyv.* Debrecen 1926 [16] fol. – 8°, címlap arany nyomással – OSZK 621.285 és magántulajdon: Haiman György
Hasonmás kiadása: TAKÁCS Béla, *A debreceni nyomda mintakönyve*, (Debrecen), [Alföldi Nyomda], 1991, OSZK MC 112.523

Haiman Gy., Nagy Z. 69

96 *Tevan nyomda és Könyvkiadó Vállalat Békéscsaba: Betűmintakönyv.* [1. rész] Készült 1926. évben. [40] p. Borítón: *Tevan nyomda betűmintái.* – Magántulajdon: Svecz András⁶

Hasonmás kiadása az unikum példány alapján: GAÁL Endre, *A Tevan nyomda betűmintái, A mintakönyv hasonmásával*, Békéscsaba, Kner ny., 1985, 29 [40] p. – 8° (A Kner Nyomdaipari Múzeum füzetei, 8) OSZK MC 85.951

PETŐCZ Károly, *A Dobay-nyomda [Gyula] betűminta könyve 1. r.*, Békéscsaba,

⁶ Svecz András, Tevan Andor egykori szedő-grafikusa.

Gyoma, 1988, p. 5. szerint ez a Tevan-nyomda betűmintáinak első része, második része 1935 körül, év nélkül jelent meg, ez utóbbiból jelenleg nincs ismert példány.

97 *Kapisztrán-Nyomda, Vác: Betűminta-könyv. A Kapisztrán Nyomda betűmintái.* Vác (1928), 68 p., 8 t. – 8° – OSZK 289.983, Debrecen EK B 003216
Haiman Gy., Nagy Z. 70

98 *Adastra: [Betűminta] Első Magyar Betűöntöde R-T. – Erste Ungarische Schriftgiesserei AG.* Budapest 1928 [16] t. – OSZK Kisnyomtatványtár D 19

99 *Első Magyar Betűöntöde RT. – Erste Ungarische Schriftgiesserei AG [Betűminták]* Budapest [1928 után] 202x283 mm, lelőhelye ismeretlen
Haiman Gy., Nagy Z. 88

100 *Világosság Könyvnyomda R. T. Betűmintakönyv.* Budapest 1929. 247 lev. 160x236 mm – Debrecen EK B 655.538
Haiman Gy., Nagy Z. 71

101 *Betűminta Szénásy Béla Nyomdai Műintézet, Budapest.* Budapest [193?] [36] lev. – 4° – OSZK 264.870
Haiman Gy., Nagy Z. 83

102 *A Királyi Magyar Egyetemi Nyomda betűi.* Budapest [1930 után] 2, 159 lev. 231x311 mm – Magántulajdon: Haiman György
Haiman Gy., Nagy Z. 72

103 *Hungária Hírlapnyomda Részvénytársaság betűmintakönyv: kéziszedés.* Budapest [1930 után] [180] t. – 8° – OSZK Kisnyomtatványtár C 5.164

104 *Hungária Hírlapnyomda Részvénytársaság: betűminta könyv: gépszedés.* Budapest [1930 után] 120 t. – 4° – OSZK Kisnyomtatványtár C 568

105 *Athenaeum Irodalmi és Nyomdai RT. [Betűmintakönyv]* Budapest [1931 után] 296 lev. 159x236 mm – Magántulajdon: Haiman György
Haiman Gy., Nagy Z. 73

106 *Debreceni Tisza István Tudomány Egyetemi Nyomda: Betűminták.* Debrecen 1932. – Debrecen EK B 655.806 és Debrecen TREK 2-7762 (ez utóbbi példányt Haiman Gy., Nagy Z. nem ismerte)

Haiman Gy., Nagy Z. 74

107 *Tevan-nyomda betűmintái* [2. rész] [Békéscsaba 1935 körül]

Példány nem ismert, említi: PETŐCZ Károly, *A Dobay-nyomda [Gyula] betűminta könyve, I. r.*, Békéscsaba, Gyoma, 1988, 5.

108 *Budapest Székesfőváros Házinyomdája Betűmintakönyve* (Budapest 1938)

[370] fol. – 8° – Magántulajdon: Haiman György

Haiman Gy., Nagy Z. 75

109 *Debreceni M. Kir. Tisza István Tudományegyetemi Nyomda: Betűminták.*

Debrecen 1938. 28 [12] fol. – 8° – Nyomdai Dolgozók Szaksz. Kvt 21.33 (0825)

→ Szily Kálmán Technikum, Budapest (Tótfalusi Iskola) könyvtára

Debrecen EK 50.314o és 655.805

Haiman Gy., Nagy Z. 76

110 *Kner Izidor Könyvnyomdája: Betűmintakönyv. A gépek leltára.* Gyoma 1941. 21 p., VII, 190 t.

Címlapján: Cégtulajdonosok: Kner Imre és Kner Endre. A vállalat fennállásának hatvanadik évfordulójára. Tervezte és Szedte Malatinszky Lajos. A 21 lap terjedelmű bevezető tanulmányt írta KNER Imre, *A nyomda épületeinek, gépeinek és betűinek története.* – OSZK 254.104 (hiány), Debrecen EK Kner 245, Kner 1.258, Kner Nyomdai Múzeum, Gyoma, Magántulajdon: Haiman György Hasonmás kiadása: LÉVAY Botondné, HAIMAN György, *A Kner nyomda kiadványainak tükrében 1882–1944*, Bp., Akadémiai, 1982, 1–2. köt. A 2. kötet: *Betűminták és nyomdai díszek hasonmásai*, 367 p. – MTA KIK 504.916 és 627.794, OSZK MD 41.724

Haiman Gy., Nagy Z. 77

111 *Radics Vilmos Könyvnyomtató Műhelye bemutatja néhány nyomtatványát.*

[*Betűmintakönyv*]. Budapest 1944. [28] fol., 10 t. – 8° – OSZK 155.537, Nyomdai Dolgozók Szakszerv. Kvt → Szily Kálmán Technikum, Budapest (Tótfalusi Iskola) könyvtára és magántulajdon: Nagy Zoltán

Haiman Gy., Nagy Z. 78

112 Egyetemi ny., Buda 18?? – OSZK 2 lev., Magántulajdon: Szántó Tibor. 6 lev.
Haiman Gy., Nagy Z. 84

113 Bagó Márton és Fia Budapest 19?? – FSzEK B 655/24
Haiman Gy., Nagy Z. 85

114 *Stephaneum Könyvnyomda [Betűminták]* Budapest 19?? – Magántulajdon:
Haiman György
Haiman Gy., Nagy Z. 86

115 *Budapest Székesfőváros Házinyomdája: Betűminták.* Budapest 19?? Lelő-
helye nem ismert.
Haiman Gy., Nagy Z. 89

116 [*Debrecen Szabad Királyi Város és a Tiszántúli Református Egyházkerület
Könyvnyomda-Vállalata: Betűmintakönyv*] Debrecen 1937. 132 fol. – 8° – Ma-
gántulajdon: Haiman György
Címlap, cégszöveg nélkül, a hiányzó adatok Haiman György közlése nyomán.
Haiman Gy., Nagy Z. 80

117 *Révai Testvérek Irodalmi Intézet RT. Gépszedő Osztályának betűmintái.*
Budapest [1937] [67] fol. – 8° – Magántulajdon: Haiman György
Haiman Gy., Nagy Z. 81-82

118 *A Pesti Lloyd Társulat könyvnyomdájának betűmintakönyve.* Budapest
1940. [143] p. – 4° – ELTE BTK Kari Könyvtár 20254

119 *Légrády Testvérek könyvnyomdai műintézetének betűmintái.* Bp. [1944],
231 p. – OSZK Kissnyomtatványtár C 2.994

120 *Budapesti Szikra Nyomda Betűminták.* [1950 körül] 58 p.
https://www.muzeumantikvarium.hu/item/budapesti-szikra-nyomda-bet-mintak?set_lang=en

121 *Csongrád megyei Nyomdaipari Vállalat betűmintakönyve* Szeged 1954.
március. Szeged, 1954 [szttlan levelek] Kis Krisztián Bálint

122 *a b c d. Betűmintakönyv. Szolnoki Nyomda Vállalat, Szolnok é. n. [1955 után]* 105 p. – Magántulajdon: Kis Krisztián Bálint

123 *Az M. N. Térképészeti Intézet betűmintakönyve. A nyomdai betűk térképészeti használatára.* Budapest 1960. 64 p. – 4°
<https://www.antikvarium.hu/konyv/az-m-n-terkepesheti-intezet-betumintakonyve-a-nyomdai-betuk-terkepesheti-hasznalata-620708-0>

124 *Betűmintakönyv. Első Magyar Betűöntöde, 2. kiad.* 1964. [72] lev. – OSZK XC 136.907

125 *Révay Nyomda Budapest Betűminták.* Budapest 1968. 256 p. – 4° – MTA KIK 439.071

126 *Betűmintakönyv [Budapest] Kossuth nyomda* 1970, 172 lev. – OSZK XC 138.564

127 *Szegedi nyomda betűmintakönyve.* Szeged 1971, 146 p. – Szeged KK XB 61407

128 *Betűmintakönyv – Athenaeum Nyomda.* Budapest 1973. 166 p.
<https://moly.hu/konyvek/betumintakonyv-athenaeum-nyomda>

129 *Betűmintakönyv, Magyar Újságírók Országos Szövetsége.* [1977], [71] lev. – OSZK MC 74.210 és Szeged KK B 80784

130 *Betűmintakönyv, Fényszedés. Budapest, Franklin nyomda* 1980, 1–2. köt. – OSZK MB 90.959/1-2. MTA KIK 851.277, Szeged KK és Debrecen EK A/K 806.144

131 *Betűminta-könyv, Vác, Kapisztrán ny.* [1980] 68 p., 9 t. – 4° – Szeged KK, jelzet nélkül (régijelzet 01736)

132 *Franklin Nyomda Betűmintakönyv I–II.,* Budapest 1980, 1360 p. – 4°
<https://www.regikonyvek.hu/kiadas/betumintakonyv-i-franklin-nyomda?srsltid=AfmBOoqWnN-71jvTh23y9KuE3rjP1Jfy7o8RapvqrfZL8TfKsTCsOT4>

133 *A, B, C, D [betűmintakönyv] Nyomdaipari Grafikai Vállalat, Betüöntöde* [Budapest 1983], [100] lev., ill., haránt – OSZK E 10.617

134 *Betűmintakönyv. Nyomdaipari Fényszedő [Monotype Lasercom.]*, Budapest 1984, Kossuth ny., 238 p. – OSZK MD 43.837 és Debrecen EK A/K 631.431

135 *Betűmintakönyv, Pannon nyomda* [Veszprém 1985], 191 p. – OSZK MB 100.557

136 *Betűmintakönyv. Generalart* [Készítette] (Összeáll. Szula Julianna, Oláh Sándor, Győry Endre) *Generalart* [Budapest] 1986, [32] p., ill. – OSZK XD 74.061

137 *Betűminták Fényszedő Központ* [tervezte Grausz Péter] Budapest. Budapest 1990, 288 p. – 2° – MTA KIK 355.194, Szeged KK XD 803, Debrecen EK, Bölcsészettud. Kvt. 1.104.593

138 *A Téka könyvértékesítő nyomdaüzem betűmintái* (összeáll. Balla Endre) Budapest 1991, 158 p. – OSZK MC 112.116 és Debrecen EK K 956.829

139 *Betűmintakönyv, Trükk Reklámstúdió*, Budapest [Miskolc] Borsodi ny. 1992, 80 p. – OSZK MD 60.071

Rövidítések

Debrecen EK	Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár
Debrecen TREK	Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Nagykönyvtár, Debrecen
ELTE KK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Központi Könyvtár és Levéltár, Budapest
Esztergom FK	Főszékesegyházi Könyvtár, Esztergom
FSZEK	Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Budapest
MNL OL	Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár, Budapest
MOME	Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Budapest
MTA KIK	Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, Budapest
OSZK	Országos Széchényi Könyvtár, Budapest
Pannonhalma FK	Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

SNK	Slovenská národná knižnica, Martin
Somogyi K.	Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár, Szeged
Szeged KK	Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtár és Levéltár, Szeged

Hivatkozott irodalom

- HAIMAN, NAGY Z. [1977] – HAIMAN György, NAGY Zoltán, *A magyar betűminták gyűjteménye*, Bp., [1977], 1–4. köt., gépirat, OSZK 7.693/1–4.
- RMNy – *Régi Magyarországi Nyomtatványok, 1473–1600*, összeáll. Borsa Geodeon, Hervay Ferenc, Holl Béla, Käfer István, Kelecsényi Ákos, Bp., Akadémiai, 1971. – *Régi Magyarországi Nyomtatványok, 1636–1655*, összeáll. Heltai János, Holl Béla, Pavercsik Ilona, P. Vásárhelyi Judit, közrem. Dörnyei Sándor, V. Ecsedy Judit, Käfer István, szerk. Heltai János, Bp., Akadémiai, 2000.
- RMK – Szabó Károly, *Régi Magyar Könyvtár, 2. köt., Az 1473-tól 1711-ig megjelent nem magyar nyelvű hazai nyomtatványok könyvészeti kézikönyve*, Bp., MTA, 1885. – Szabó Károly, Hellebrant Árpád, *Régi Magyar Könyvtár, 3. köt., Magyar szerzőktől külföldön 1480-tól 1711-ig megjelent nem magyar nyelvű nyomtatványoknak könyvészeti kézikönyve*, Bp., MTA, 1896.
- Petrik II. – *Magyarország bibliographiája, 1712–1860, 2. köt.* Gy–O, összeáll. Petrik Géza, Bp., Dobrowsky, 1890.
- Petrik III. – *Magyarország bibliographiája, 1712–1860, 3. köt.* Ö–Z, összeáll. Petrik Géza, Bp., Dobrowsky, 1891.
- Petrik IV. – *Magyarország bibliographiája, 1712–1860, 4. köt., Pótlék [A–Z]*, összeáll. Petrik Géza, Bp., Dobrowsky, 1892.
- Petrik V. – *Magyarország bibliographiája, 1712–1860, 5. köt., Pótlások Petrik Géza Magyarország bibliographiája 1712–1860 c. művének 1–4. kötetéhez. Az 1712–1800 között megjelent magyarországi (és külföldi magyar nyelvű) nyomtatványok*, szerk. Komjáthy Miklósné, Bp., OSZK, 1971.
- Petrik VII. – *Magyarország bibliographiája, 1712–1860, 7. köt., Pótlások Petrik Géza Magyarország bibliographiája 1712–1860 c. művéhez. 1701–1800 között megjelent magyarországi (és külföldi magyar nyelvű) nyomtatványok*, összeáll. Bayer Lászlóné, Fajcsék Magda, Komjáthy Miklósné, Pavercsik Ilona, P. Vásárhelyi Judit, V. Ecsedy Judit, szerk. Pavercsik Ilona, Bp., OSZK, 1989.

- Petrik IX. – *Magyarország bibliographiája, 1712–1860, IX. köt. Pótlások Petrik Géza Magyarország bibliográfiája 1712–1860 című művéhez. 1701–1800 között megjelent magyarországi (és külföldi magyar nyelvű) nyomtatványok*, összeáll. és szerk. Kovács Eszter, V. Ecsedy Judit, Bp., OSZK, 2017.
- SZABÓ F., PETŐCZ 1989 – SZABÓ Ferenc, *A békési Drechsel nyomda történetének vázlatja, 1895–1920.* – PETŐCZ Károly, *Drechsel Géza nyomdájának mintakönyve*, Békéscsaba, Gyoma, Kner Ny., 1989 (A Kner Nyomdaipari Múzeum füzetek, 13).
- SZENTKÚTY 1940 – SZENTKÚTY Pál, *Régi hazai nyomdák mintakönyvei, Adalékok a magyar betű és a nyomdai „cifra” történetéhez*, Bp., A Magyar Bibliophil Társaság kiadása, 1940.